

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології
(Коломієць Ю.В.)
“ 06 ” 106 ” 2023р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри екології
агросфери та екологічного контролю
Протокол №5 від “30” 05 2023 р.
Завідувач кафедри
(Наумовська О.І.)

“РОЗГЛЯНУТО ”
Гарант ОП 101 Екологія
Гарант ОП
(Ладика М.М.)

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФЕСІЙНА ЕКОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКСПЕРТА**

спеціальність 101 Екологія
освітня програма Екологічний контроль та аудит
Факультет (ННІ) захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробники: Строкаль В.П., к.пед.н., доцент
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Професійна екологічна діяльність експерта

Галузь знань, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	101 Екологія	
Освітня програма	Екологічний контроль та аудит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова компонента ОПП	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсовий проект (за наявності)	відсутній	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання		
	Денна	Заочна
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	10	2
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	20	4
Самостійна робота	90	114
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою курсу «Професійна екологічна діяльність експерта» є формування знань, умінь і навичок щодо виконання професійних науково-дослідних, контрольно-експертних, нормативно-регулятивних (з екологічної ліцензування), еколого-просвітницьких, управлінських завдань з раціонального використання природних ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища, упровадження систем екологічного менеджменту, запобігання надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, розробки перспективних і поточних планів і програм з охорони навколишнього середовища та додержання технологічних режимів природоохоронних об'єктів.

Основними *завданнями* вивчення дисципліни є:

- набуття знань, вмінь і навичок здійснення екологічного контролю, моніторингу, паспортизації та інспектування у різних складових довкілля; розробки перспективних і поточних планів і програм з охорони навколишнього середовища і екологічної безпеки;

- формування у студентів аргументованого висловлювання й відстоювання своєї точки зору шляхом конструктивного діалогу, який зменшує ризики конфліктів з боку сторін та спонукає до узгодження і компромісу у вирішенні

природоохоронних завдань, приймати адекватні самостійні еколого-управлінські рішення, брати на себе біосоціальну відповідальність з екологічної безпеки довкілля, народного господарства та інших сфер людської діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після вивчення курсу студенти повинні:

- *знати*: нормативно-правову основу екологічної безпеки за галузями знань та об'єктами природокористування; основні положення екологічної оцінки агробіоценозів та екологічні проблеми агросфери; теоретичні основи проведення оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО);

- *вміти*: використовувати сферу діяльності еколога, як фахівця в аграрній, інституційній, просвітницькій галузях для реалізації національних, місцевих та регіональних програм розвитку з охорони навколишнього середовища; здійснювати екологічний контроль за видами діяльності (у тому числі пов'язаної з пестицидами та агрохімікатами); управляти ІТ-інструментами («Національна система «Відкрите довкілля», «Національна система «Відкрите довкілля», «Інтерактивна карта забруднення річок України») управління природними ресурсами для вирішення екологічних проблем та розробки стратегічних рішень щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій екологічного та техногенного характерів.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

✓ СК1. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

✓ СК7. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

✓ СК10. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

✓ СК 11. Здатність проводити оцінку рівня небезпечності шкідливих речовин в об'єктах довкілля, оцінювати ступінь їх ризику, розробляти заходи щодо зменшення токсичного впливу поллютантів на навколишнє середовище.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПРН08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПРН13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

ПРН17. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач і проблем екології.

ПРН18. Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	лаб	п	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Модуль 1. Професійна діяльність еколога: правовий аспект												
Тема 1. Сфера діяльності еколога-експерта	22	2	4			16		1		2		20
Тема 2. Державне управління в галузі природоохоронного законодавства	22	2	4			16						20
Тема 3. Модель фахівця-еколога	22	2	4			16						20
Всього за Модулем I	66	6	12			48	63	1		2		60
Модуль 2. Академія діяльності еколога												
Тема 4. Екологічний контроль та управління: повноваження та відповідальність еколога.	26	2	4			20						27
Тема 5. Діяльність підприємств та агрофірм: ризик для навколишнього середовища	28	2	4			22		1		2		27
Всього за Модулем II	54	4	8			42		1		2		54
Усього годин	120	10	20			90		2		4		114

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	не передбачено навчальним планом	
2		
...		

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Професійна діяльність еколога: правовий аспект		

1	Професійна діяльність еколога у структурі державних установ та організацій	4
2	Розробити екологічний паспорт екологічно свідомого громадянина	2
3	Екологічні права та обов'язки громадян у сферах природокористування	4
4	Алгоритм дій еколога при проведенні перевірки у державному підприємстві лісового господарства	2
Модуль 2. Академія діяльності еколога		
5	Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні	2
6	Визначення економічного ризику під час с.г. діяльності	2
7	Визначення екологічного ризику за індексом розвитку господарства	2
8	Визначення хімічного ризику забруднення ґрунтового покриву підприємствами	2
	Всього	20

6. Темати практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
не передбачено навчальним планом		
1		
2		

7. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Еколог-[[1]] – проводить розрахунок екологічної безпеки будуються або вже побудованих будівель і займається скороченням негативного впливу на навколишню природу (ОВД, СЕО тощо).

- a) Проектувальник
- b) Інженер
- c) Організатор
- d) Діяч

2. [[1]] державні органи спеціальної компетентності – ті, які виконують блок природоохоронних завдань щодо всіх природних об'єктів

- a) Комплексні
- b) Галузеві
- c) Функціональні

3. Державне агентство [[1]] ресурсів України належить до галузевих державних органів спеціальної компетенції:

- a) Водних
- b) Земельних
- c) Природоохоронних

4. Екологи - це фахівці, які намагаються [[1]], чому висихають річки, риба гине або влітку випадає сніг; вивчають стан води, землі, повітря, вплив промислових відходів на рослини, тварин і людей; вивчають наслідки запуску космічних ракет, контролюють діяльність шкідливих виробництв, стежать за утилізацією радіоактивних відходів

- a) Пояснити
- b) Затвердити
- c) Розробити

5. Громадський інспектор має право:

- a) складати протоколи про адміністративні правопорушення, які носять рекомендаційний характер
- b) складати протоколи про адміністративні правопорушення, які носять обов'язковий характер до виконання
- c) інформувати органи державної екологічної інспекції про проведені рейди (перевірки)

6. Екологічні [[1]], як вид суб'єктивних прав являють собою сукупну міру можливої поведінки в галузі приналежності екологічних об'єктів, їх використання, відтворення й охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки

- a) Права
- b) Обов'язки
- c) Відносини
- d) Закони
- e) Дії

7. В якій сфері діяльності реалізовується посада "зелений шериф"?

- a) об'єднані територіальні громади
- b) громадські інспектори
- c) аграрні фірми

8. Спеціальні екологічні обов'язки експерта це:

- a) Передбачені чинним екологічним законодавством і базуються на загальних положеннях природоохоронного законодавства
- b) Притаманні всім без винятку громадянам як суб'єктам екологічного права

8. Методи навчання

1. Методи навчання – наочні (метод ілюстрації, показу моделей та спостереження), практичні (практичні та науково-дослідні роботи), інтерактивні (кейс-метод, робота з розробкою сценаріїв, робота в малих групах).

2. За ступенем активізації творчої активності – ділові ігри, метод круглого столу та «лабіринту дій».

3. За рівнем самостійно-пізнавальної діяльності – проблемно-інформаційні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи.

9. Форми контролю

Види і форми контролю регулюються Положенням про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u284/polozh_ekzameni_zaliki_2020_dlya_saytu.pdf

1. Усний і письмовий поточний контроль знань.

2. Формою самостійної роботи здобувача є вивчення спеціальної літератури та виконання індивідуальних завдань у вигляді розв'язання додаткових задач.

3. Екзамен

Видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Навчально-методичне забезпечення:

Платформа E-learn: [Курс: Професійна діяльність еколога](#) | [Навчальний портал НУБіП \(nubip.edu.ua\)](#)

12. Рекомендовані джерела інформації:

1. Караїм, О. А. (2023). Екологічний контроль, аудит та оцінка ризиків: конспект лекцій. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 148 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23158/1/EKAS_kl.pdf

2. Трокоз І. Ю. Особливості здійснення державного контролю у галузі охорони та використання лісових ресурсів : кваліфікаційна робота : спец. 101 «Екологія» / Поліський нац. університет, кафедра екології ; наук. керівник Л. О. Герасимчук. – Житомир, 2023. – 32 с. URI: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/13820>

3. Демчук, Л., Кірейцева, Г., Циганенко-Дзюбенко, І., & Вовк, В. (2023). Концепція екологічної безпеки держави в контексті сталого розвитку та євроінтеграції. URI: <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/8267>

4. Демко, І. І. (2023). Екологічний облік як інструмент ефективної діяльності підприємства. URI: <https://intersci.eu/wp-content/uploads/2023/02/Formation-of-ideas-about-the-position-and-role-of-science.pdf#page=17>

5. Дулік, Т., & Коробська, А. (2023). Екологічні податки як засіб запобігання забрудненню навколишнього природного середовища (Doctoral dissertation, Університет Григорія Сковороди). URI: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/5948/1/2.%D0%94%D1%83%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%A1%D1%82%D0%BE%D1%80.7%2C10.pdf>

6. Ярошевич, Н., & Якимів, А. (2022). ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ. Економіка та суспільство, (36). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-45>

7. Професійна екологічна діяльність еколога : курс лекцій для студентів ОС «Магістр» спеціальності «Екологія» / В. П. Строчаль. – Київ : Видавництво НУБіП України, 2019. – 112 с.

Інтернет-джерела

1. Угода про асоціацію в датах: <https://www.youtube.com/watch?v=jZzsHyCOYis>
2. Зміст та правова природа Угоди про асоціацію: <https://www.youtube.com/watch?v=W0OmSLJIEbA>
3. Протокол Європейської економічної комісії ООН про стратегічну екологічну оцінку: <https://www.youtube.com/watch?v=dLMN6eg9prA&t=69s>
4. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»: https://www.youtube.com/watch?v=_58hWeZVKS0&t=49s
5. Європейська модель оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки: <https://www.youtube.com/watch?v=xKIwjTwxFQ8&t=13s>
6. Протокол ЄЕК ООН про стратегічну екологічну оцінку: https://www.youtube.com/watch?v=ABCfz_unxRE
7. Методологія стратегічної екологічної оцінки: <https://www.youtube.com/watch?v=XKLpfsFcHc0>
8. Екологічний податок: <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/videogalereya/prezentatsii-ta-inshi-materiali/8916.html>